

Stockholm 2026-01-09

Till: Stiftelsen Sveriges Nationaldag

Yttrande över PM Utveckling av firandet av Sveriges nationaldag

1. Inledning

Sveriges hembygdsförbund, SHF, ansluter drygt 2 000 föreningar i 26 regionala förbund med det gemensamma ändamålet att utforska, bevara och förmedla lokal kultur och kulturarv i Sverige. Föreningar finns i samtliga kommuner och samlar totalt nära 400 000 medlemskap. Dessa föreningar är på många platser i Sverige huvudarrangörer, eller delarrangörer till det lokala nationaldagsfirandet.

2. Dagens nationaldagsfirande

SHF delar utredarens slutsatser att firandet runt om i landet är spretigt och saknar på många sätt en gemensam grund. Problemet med 6 juni är den folkliga förankringen. I de länder som nämns i rapporten, Norge, Finland, Frankrike och USA, firas nationaldagen till minne av händelser som påverkade människorna på djupet. Självständighet och befrielse. Stora händelser som verkligen är värda att fira. I Sverige är valet av datum för de flesta ytterst oklart och därmed saknas grunden till en verklig folklig förankring. Det "riktiga" firandet på lokal nivå sker som nämns under midsommar.

3. Skansen

För att kunna bli en folklig aktivitet behövs en förnyelse. Jag har haft förmånen att vara på plats och då är det en annan upplevelse än TV:s sammanfattning. TV-sändningen lyfter mycket av det ceremoniella och formella firandet. Alla aktiviteter sker på scen. Som jämförelse kan nämnas Allsång på Skansen där publikens delaktighet är viktig för ett bra program. Utdelandet av fanor och flaggor är centralt, men betyder kanske mest för dem som får dem. En utvecklingsmöjlighet ligger i kortegen till Skansen. Jämför med firandet på Karl Johan i Norge.

4. Länsstyrelserna

Det centrala firandet i de olika länen har svårt att få genomslag. Endera firar man nationellt eller lokalt. På länsstyrelsenivå borde den största funktionen vara samordning och kommunikation. Den 6 juni har landshövdingen en dubbel roll. Dels som styrelseledamot i Stiftelsen Sveriges nationaldag och därmed inbjuder till firandet på Skansen, dels som en viktig representant i det regionala/lokala firandet. Ingen kan vara på två ställen samtidigt.

5. Lokalt firande

Det är mycket svårt att påverka lokala arrangemang/arrangörer med direktiv från centralt håll. Om inte arrangörerna känner en stark delaktighet i processen kommer den att misslyckas. Som utredaren skriver så är närheten till skolavslutningar och midsommar ett hinder. På lokal nivå är det oftast samma föreningar/personer som gör evenemang möjliga. Tyvärr minskar också det ekonomiska stödet till civilsamhället samtidigt som de ideella blir allt färre.

Flera av SHF:s föreningar har också framför oro för att högerextrema grupperingar ska ta en stor plats i ett nationaldagsfirande.

6. Kommentarer till förslagen

Det är viktigt med en bra kommunikationsstrategi. Berättelsen om 6 juni behöver spridas och förankras för att skapa en relevans för arrangemanget. Berättelsen måste vidgas och bli inkluderande för alla Sveriges invånare. Det spelar ingen roll hur väloljat och välarrangerat 6 juni firandet är om det inte berör. En utvecklad webbplattform är bra men kunskapen om att den finns måste spridas.

SHF ställer sig tveksam till inrättandet av flera kommittéer, ex på länsnivå. Ett stöd behövs dock till kommunerna som på lokal nivå är sammanhållande arrangörer. Ett äkta, känslomässigt, glädjefullt firande måste komma från dem som firar, dvs Sveriges alla invånare. Svenska flaggan ska ha en tydlig roll i firandet. Den enar vårt land. Vid nästan alla idrottsarrangemang lyfter segrarna vår flagga! Där finns gemenskapen och engagemanget.

Med vänlig hälsning

Anna-Karin Andersson
Förbundsordförande